

MEGOLDÁSOK

Nagyné Horváth Magdolna

Magyar nyelv

FELMÉRŐ FELADATLAPOK

7. osztály

KOMMUNIKÁCIÓ 1.	
1. feladatlap	2
KOMMUNIKÁCIÓ 2.	
2. feladatlap	3
ISMÉTLÉS: SZÓFAJOK ÉS HELYESÍRÁSUK 1.	
3. feladatlap	4
ISMÉTLÉS: SZÓFAJOK ÉS HELYESÍRÁSUK 2.	
4. feladatlap	6
SZÓALKOTÁSI MÓDOK 1.	
5. feladatlap	8
SZÓALKOTÁSI MÓDOK 2.	
6. feladatlap	9
SZÓSZERKEZETEK 1.	
7. feladatlap	11
SZÓSZERKEZETEK 2.	
8. feladatlap	12
MONDATOK, MONDATRÉSZEK: AZ ÁLLÍTMÁNY, AZ ALANY ÉS A TÁRGY 1.	
9. feladatlap	13
MONDATOK, MONDATRÉSZEK: AZ ÁLLÍTMÁNY, AZ ALANY ÉS A TÁRGY 2.	
10. feladatlap	14
MONDATOK, MONDATRÉSZEK: A HATÁROZÓK ÉS A JELZŐK 1.	
11. feladatlap	16
MONDATOK, MONDATRÉSZEK: A HATÁROZÓK ÉS A JELZŐK 2.	
12. feladatlap	17
ÉV VÉGI ISMÉTLŐ FELADATSOR	
13. feladatlap	19

KOMMUNIKÁCIÓ 1.

1. feladatlap megoldása

1.	sokak számára elérhető	Tömegkommunikáció	egyirányú	4 pont
	nagy tömeghez szól		közvetett	

2. erősítő; szűrő; zaj 3 pont

3. a) B C E 1 pont

b) Könnyed, fesztelen. 1 pont

c) A műsornak széles közönségtábora lehet, hiszen ezek a témák a fiataloktól kezdve az idősebb korosztályig mindenkit érdekelhetnek. 1 pont

4. A web2-eszközökhöz tartoznak a blogok, a wiki típusú közösségi tudásbázisok, pl. a Wikipédia. 1 pont

A web2-eszközök a sok-sok megosztással egy közös ismeret- és véleményhalmazt hoznak létre, tehát saját véleményünkkel, megélt élményeinkkel együtt teremtik meg a kibővített valóságot. Ha kritika nélkül kezeljük a bloggerek véleményét, a saját élményeinken alapuló véleményünk összemosódik mások véleményével. Veszélyes, ha a megosztott véleményeket nem kezeljük kritikával. 3 pont

5. Az érvelés a véleményegyeztetés eszköze. Célja, hogy a saját álláspontomról meggyőzzem a vitapartneremet. 2 pont

...akkor biztosítod szervezeted számára az energiaforrást! 2 pont

...akkor nem hízol el!

...akkor nem kívánod a nassolást!

...biztosítod a magad számára, hogy egyéb feladataidra koncentrálj.

6. Pénzzel minden megvehető. 4 pont

Érvek	Cáfolatok
A gazdagság, a jólét vonzza a barátokat. A jómódú emberek társaságát sokan keresik.	Az élet számtalanszor bizonyította, hogy az igaz barátságot nem lehet pénzen megvásárolni. Az igaz barátság a bajban ismerszik meg. Az igazán értékes, ha önmagunkért és nem a pénzünkért szeretnek.
Pénz birtokában az egész világ bejárható.	Ha a világszár nem társul valódi élményekkel, ha mi nem gazdagodunk ismeretekkel, ha nem válunk általa befogadóbbá, jobba, akkor az utazás élménye nyomtalanul elmúlik, a pénzt kidobtuk az ablakon.

7. Téma: Elkóborolt kutya keresi a gazdáját. Például: 3 pont

A Debrecen melletti pallagi erdőben egy elkóborolt fekete puli keresi a gazdáját.

Nem enged közel magához senkit, félelmében folyton ugat.

Kérem a gazdit, keressen a 06-20-123-4567-es telefonszámon!

8. UTAZÁSAFÖLDKÖZÉPPONTJAFELE/könyv és film

3 pont

Utazás a Föld középpontja felé

MAGYARSZINONIMASZÓTÁR/ könyv

Magyar szinonima szótár

GAZDASÁGÉSJOG/folyóirat

Gazdaság és Jog

Összesen 28 pont

KOMMUNIKÁCIÓ 2.

2. feladatlap megoldása

1. A C D

1 pont

2.

Tömegkommunikáció		
nyomtatott médiumok	online médiumok	elektronikus médiumok
újságok, magazinok, nyomtatott sajtótermékek	hírportálok, blogok, tematikus portálok, közösségi média	televízió, rádió

3 pont

3. a) Spontán szöveg/beszélgetős műsor. Jellemzője, hogy a meghívott vendég – gyakran híresség – a riporter kérdésére válaszolva beszél önmagáról, vagy az adott témában kifejti véleményét.

3 pont

b) változatos téma, könnyed, személyes hangvétel

1 pont

c) A riporter szövege, kérdése dőlt betűvel, a riportalany válasza álló betűvel lett nyomtatva.

1 pont

4. Pl.: keresők, blogok, e-könyvek, e-learning-anyagok, adatbázisok, közösségi hálózatok, szótárak

2 pont

5. Egy adott témáról csak akkor érdemes vitatkozni, ha van saját véleményed, és ebből kialakítod a saját **állásfoglalásodat**. Egy kulturált vitában az érvekre **ellenérvekkel**, cáfolatokkal érdemes válaszolni. Az eredményes érvelés a logikára/**ok-okozati** összefüggésre épül. A vitapartner meghallgatása azért is fontos, mert mindenkinek meg lehet a maga igazsága. Szerencsés esetben a vitapartnerek egyeztetik az álláspontjukat és megszületik a **megegyezés**.

4 pont

Tiszteld a vitapartnert! Hallgasd végig türelmesen!

3 pont

Kerüld a személyeskedést!

Méltányold a vitapartner véleményét! A tévedés joga mindenkit megillet!

Ismerd el a másik érvelésének észszerűségét!

Érveidet ne hangerővel vagy gesztusaiddal helyettesítsd!

Ha alulmaradtál a vitában, nem szabad megsértődni!

6. A saját szobámban azt csinállok, amit akarok.

4 pont

Érvek	Cáfolatok
Mivel a saját szobám az enyém, én döntöm el, kik léphetnek be az ajtón, mikor fogadok vendégeket.	A saját szobád valóban a tiéd, de mivel te is a családod része vagy, kénytelen vagy alkalmazkodni a családod igényeihez, elvárásaihoz. A vendégeid látogatásáról illik tájékoztatni a szüleidet, testvéreidet, hiszen a lakás az ő otthonuk is, így tekintettel kell lenned az ő igényeikre is.
Akkor teszek a szobámban rendet, ha akarok, mivel az ajtót bezárva tartom, így senkit nem zavarhat a rendetlenség. Engem nem zavar az sem, ha felfordulás van.	Így van, te vagy felelős a szobád rendjéért. A felelősség azonban kötelességgel is jár. Ha elég nagy-nak érzed magad ahhoz, hogy külön szobád legyen, akkor ahhoz is elég nagy vagy, hogy a család szokásainak, elvárásainak megfelelően te tarts rendet a szobádban!

7. Téma: *Elveszett a sporttáskád, szeretnéd visszaszerezni.* Például:

3 pont

Az elveszett sporttáskám várja, hogy visszataláljon hozzám! Kb. 30×50×15 cm nagyságú, kék színű, vászonból készült táska, benne tornacipővel, pólóval, kulaccsal. Köszönet és jutalom a megtalálónak! Keress a 06-20-123-4567-es telefonszámon!

8. KALANDOSVAKÁCIÓ/regény

3 pont

Kalandos vakáció

MAGYARHORGÁSZ/folyóirat

Magyar Horgász

MAGYARÉRTELMEZŐKÉZISZÓTÁR/könyv

Magyar értelmező kéziszótár

Összesen: 28 pont

ISMÉTLÉS: SZÓFAJOK ÉS HELYESÍRÁSUK 1.

3. feladatlap megoldása

1. a) tudományos

1 pont

b) Mivel manapság mindenki tud írni és olvasni, ismeri az arab számokat is, ezért a tar-tozást elég számokkal feljegyezni. A rovás tehát a számlát jelenti. Ugyanakkor a szólás ma is azt jelenti, mint régen: a hibákat számontartják.

3 pont

c) A szólások kifejezőbbé, szemléletesebbé, tömörebbé teszik a közlésünket szóban és írásban is.

2 pont

d) Elegem van a hibáidból, most már nem tudom szó nélkül hagyni a vétkeidet! Ettől kezdve nem leszek elnéző veled!

1 pont

2.	Meghatározás	Megnevezés	Példa	6 pont
	Élőlényeket, élettelen dolgokat, tárgyakat, elvont fogalmakat megnevező szófaj.	főnév	szólás, jelentését, számládon	
	Élőlények, élettelen dolgok, jelenségek belső tulajdonságát, állapotát, származását kifejező szavak.	melléknév	régi	
	Élőlények, élettelen dolgok, fogalmak mennyiségét, sorrendiségét vagy törtrészt fejezik ki.	számnév	sok	

a	amikor	nem	fel	4 pont
névelő	kötőszó	módosítószó	igekötő	

3. a)	Szerkezetük alapján		4 pont
	egyszerű szavak	összetett szavak	
	szólás, adós	számjegyek, régmúlt	
	Elemeik alapján		
	toldalék nélküli	toldalékos	
	pálca, összeg	tartozását, használjuk	

b) ad|ó|s|nál: szt + k + k + r
 szt (főnév) + r: hibának

1 pont
1 pont

c) adós, használjuk, összeg, pálca, régmúlt, számjegyek, szólás, tartozását

1 pont

d)	helytelen	jegyezték	kifizette	összeg	tollal	4 pont
	hagyomány elve	szóelemzés elve	kiejtés elve	egyszerűsítés elve	egyszerűsítés elve	

4. agancs, Dél-Dunántúl, gyapjútakaró, Nyugati pályaudvar, felelősség

5 pont

Tavasszal **metszd meg** a gyümölcsfát, **ültesd el** az egyényári virágokat!
 Nőj nagyra, **legyél** minél hamarabb önálló!
 Ne **fájjon**, ne **főjön** miatta a fejed!
Kapaszkodjatok, fogóddzatok a villamoson!
 Ne **mulaszd el** feljegyezni a házi feladatot!

9 pont

5. **Bevállalta** a feladat végrehajtását. Kati a szomszédos **utcába** lakik. 3 pont
 Felkelés után **eszek** egy falatot.
 Javítás: **Vállalta** a feladat végrehajtását. Kati a szomszédos **utcában** lakik. Felkelés után **eszem** egy falatot.
6. A **magyarok** (*főnév*) szépen szerepeltek az olimpián. 4 pont
 Magyarország hivatalos nyelve a **magyar** (*melléknév*).
 Kemencében **sült** (*ige*) a finom kenyér.
 A **megsült** (*iegenév*) kenyeret kihűlés után szegték meg.
7. hiba → **probléma, gond, mulasztás, kivetnivaló** 3 pont
 számontart → **nyilvántart, megfigyel**
 adósság → **hátralék, tartozás, hiány, kötelezettség**
8. Például: Fekete István Vuk című regényének főhőse Vuk, a rókakölyök. Vuk elvesztette a családját a Simabőrű, vagyis az ember miatt. Szomorúsága ellenére hajtja a kíváncsiság, a bosszúvágy. Növekvő tapasztalatainak birtokában egyre jobban megismeri az erdő, mező világát, benyomást szerez az emberlakta településről. A számos izgalmas kalandban teste, lelke megedződik. Bölcs, családját megvédeni tudó felnőtt rókává válik. Fekete István sikeres állatregényének újabb kiadása a Móra Könyvkiadó gondozásában jelent meg. 5 pont

Összesen: 57 pont

ISMÉTLÉS: SZÓFAJOK ÉS HELYESÍRÁSUK 2.

4. feladatlap megoldása

1. a) A szövegalkotás módja szerint a szöveg spontán/tervezett szöveg. 1 pont
 b) átráz, palira vesz, befírol, felültet, átejt, kicselez, lóvá tesz 3 pont
 c) Azt az embert lehet orránál fogva vezetni, aki nincs birtokában az elkövetkezendő tettének a következményeivel, nem rendelkezik a cselekedetéhez szükséges ismerettel, naiv, hiszékeny. 2 pont
 d) Olyan ember vezet orránál fogva másokat, aki kihasználja mások hiszékenységet, vis-szaél azzal, hogy ő birtokában van azoknak az ismereteknek, amellyel a maga számára előnyt kovácsol tapasztalatlan embertársa rovására. 2 pont

2. 6 pont

Meghatározás	Megnevezés	Példa
Cselekvést, történést, létezést, állapotot kifejező szófaj.	ige	értjük, használjuk, pótolhatjuk, részed, átver, csőbe húz
Önmagában, toldalék nélkül is képesek kifejezni a cselekvés, történes, létezés, állapot idejét, helyét, módját, egyéb körülményeit.	határozószó	ma
Átmeneti szófaj két-két alapszófaj között, így egyszerre két alapszófaj tulajdonságait is magukon hordozzák.	igenév	keletkezett (szavakkal)

a	egy	vissza	és
névelő	névelő	igekötő	kötőszó

4 pont

3. a)

Szerkezetük alapján	
egyszerű szavak	összetett szavak
állat, engedelmességével	nagytestű, vaskarikát

Elemeik alapján	
toldalék nélküli	toldalékos
szilaj, állat	kifejezésekkel, jelenti

4 pont

b) vezet|het|ő: szt + k + k

1 pont

szt (főnév) + k + k + r: szólást, pótolhatjuk

1 pont

c) szilaj, ki-fe-je-zé-sek-kel, ál-lat, je-len-ti

2 pont

d) összeolvadás, magas hangrendű szó

2 pont

4. Kossuth tér, dagály, gyönggyel, Magyar értelmező kéziszótár, balettel/balettel

5 pont

Állítsd helyre a becsületed, hogy újra **higgyünk** neked!

11 pont

Hagyjuk abba, **kezdjük** új feladathoz!

Edzd/Eddzed a testedet, **építsd/építsed** a lelkedet, **becsüld/becsüljed** az életedet!

Mondd és **írd** helyesen!

A színészek már a főpróbán is kiválóan **játsszák**, **formálják** a szerepüket.

5. Fölfogta a szavak értelmét, majd összefüggő mondatokat alkotott velük.

2 pont

Ha az óra csörög, föl fog kelni.

6. Amilyen a mosdó, olyan a törülköző. / **vonatkozó névmás, mutató névmás**

4 pont

Mindenki a maga szerencsésének kovácsa. / **általános névmás, visszaható névmás**

Úgy illenek egymáshoz, mint a borsó meg a héja. / **kölcsönös névmás**

Milyen névmásokra nem találtál példát? **személyes, birtokos, kérdő, határozatlan**

7. Például: Kedves Tanáraink, Iskolatársaink! Kedves Érdeklődők!

5 pont

Az iskolai színjátszókör tagjai szeretettel meghívják minden érdeklődőt

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk című zenés műsorukra.

Előadásunkat 2024. június 20-án 18 órai kezdettel az iskola aulájában tartjuk.

Rendezvényünk célja, hogy anyagi támogatásukkal segítsék a színjátszókör munkáját. Nagylelkű adományait előre is köszönjük!

Kérjük, hogy alkalomhoz illő öltözettel tiszteljék meg rendezvényünket:

a szervezők nevében Kiss Atilla 8.b osztályos tanuló

Debrecen, 2024. május 15.

Például: Külön lapon közzé tenném a rendező és segítői nevét, valamint a szereposztást.

2 pont

A próbákön készült fényképfelvételekkel reklámoznom az előadást. Az iskolai óráközti szünetben a darab zenei anyagából részleteket játszana be az iskolarádió.

Összesen: 57 pont

SZÓALKOTÁSI MÓDOK 1.

5. feladatlap megoldása

1. a) A szöveg célja, hogy felhívja a figyelmet a kisvasutakkal történő kirándulásra. 1 pont
 b) A kisvasút ma már nem faanyagot és mészkövet, hanem turistákat szállít. 1 pont
 c) A vénasszonyok nyara meleg, napos, őszi időszak. 1 pont
 d) Melyik magyarországi vidékre ajánlják a programot? X 1 pont

2. réges-régi gőzmozdonyokat dízelvontatás faanyag mészkő 1 pont

<i>lassan-lassan</i>	<i>mellérendelő szóösszetétel, ismétléssel jött létre</i>	5 pont
vénasszonyok	alárendelő szóösszetétel, jelzős alárendelés (minőség)	
időjárás	alárendelő szóösszetétel, jelentéssűrítő alárendelés	
napról napra	mellérendelő szóösszetétel, ismétléssel jött létre	
hátizsákos	alárendelő szóösszetétel, jelzős alárendelés (minőség)	
vizesés	alárendelő szóösszetétel, jelzős (birtokos)	

3. ...fék, ...csónak, ...zúgás, ...verseny **motor** 2 pont
 ...zene, ...mámor, ...hír, ...anya, ...ujjongás **öröm**

kétbalkezes: ügyetlen	lépre csal: becsap	agyafúrt: furfangos	6 pont
vaskalapos: maradi	tökkelütött: ostoba	ágrólszakadt: nincstelen	

Ezek a szóösszetétellel alkotott szavak egybeírva mást jelentenek, mintha külön-külön írnánk le őket. 2 pont

Például: A **háromszög**, a kör, a négyzet síkidomok. 4 pont

Három szöggel erősítettem fel a falra a képet.

A **magyartanár** szervezésében színházban jártunk.

Egy nemzetközi pedagógiai konferencián a német, orosz, olasz tanárok mellett **magyar tanárok** is részt vettek.

4. **gépkocsivezető** – A többszörösen összetett szavakat hat szótagig egybeírjuk. 4 pont
gépkocsivezető-tanfolyam – A többszörösen összetett szavakat, amennyiben hat szótagnál hosszabbak, akkor kötőjellel tagoljuk az alapösszetétel határán.

5. 5 pont

Igeképzők	Névszóképzők			Igenévképzők
	Főnévképzők	Melléknévképzők	Számnévképzők	
igéből igét: tanul – tanulgat főnévből igét: tan – tanul melléknévből igét: sárga – sárgul számnévből igét: fél – felez	főnévből főnevet: vad – vadász melléknévből főnevet: szép – szépség igéből főnevet: ír – írás	főnévből melléknévet: föld – földi melléknévből melléknévet: zöld – zöldes számnévből melléknévet: harmad – harmadnyi igéből melléknévet: ír – íratlan	számnévből számnevet: tíz – tizedik	főnévi igenév: olvas – olvasni melléknévi igenév: olvas – olvasó, olvasott, olvasandó határozói igenév: olvasva

6. *fehér – hófehér; fekete – koromfekete* 2 pont
 Az összetett szavak előtagja pontosítja, szemléletesebbé teszi az utótag jelentését.
 Például: szalmaszőke, mohazöld, violakék, céklavörös, orgonalila 2 pont
7. Például: Fantasztikus volt a kirándulás. Szép volt az erdő, jó volt a társaság. Gratulálok a szervezőknek. A legközelebbi kirándulásra is elmegyek. Érdemes. 3 pont
8. Az iskola **apraja-nagyja** lelkesen készült a **várva várt** kirándulásra. A kisvasút tekervényes erdei utakon haladt keresztül. **Napnyugtakor** a túrázókat lenyűgözte a **bíborvörös** színű, napsárgába hajló falevelek festői látványa. Most senkit nem érdekelt a **mobilkommunikáció**. 5 pont
9. túrakerékpár, túravezető, csillagtúra, túracipő, gyalogtúra 5 pont

Összesen: 50 pont

SZÓALKOTÁSI MÓDOK 2.

6. feladatlap megoldása

1. Az Alföld délnyugati részén terül el a Gemenci-erdő, amely Magyarország legnagyobb ártéri rengetege. Szemképráztató természeti adottságait a réges-régi kisvasútból is megcsodálhatjuk. A nyári menetrend szerint hétvégenként és ünnepeken sűrített járatok indulnak a dízelvonat vontatású vasúton. Így a kirándulók nemcsak a szóbeszédnek lehetnek, hanem a saját szemükkel is meggyőződhetnek a természeti táj egyedülállóságáról.
- a) A szöveg célja a figyelemfelhívás, az érdeklődés felkeltése, hogy érdemes ellátogatni a Gemenci-erdőbe. 1 pont
- b) A Gemenci-erdő Magyarország legnagyobb ártéri rengetege. 1 pont
- c) Hol található a Gemenci-erdő? X 1 pont

2. 4 pont
Igeképzőt tartalmazó szó	Névszóképzőt tartalmazó szó		Igenévképzőt tartalmazó szó
	Főnévképző szó	Melléknévképző szó	
megcsodálhatjuk (-l, -hat)	adottságait (-ság)	délnyugati (-i)	sűrített (-tt)

vontatású = szótő (von) + igeképző (-tat) + főnévképző (-ás) + melléknévképző (-ú) 4 pont

A képzők segítségével új szavakat alkothatunk, tehát a szóképzés a szóalkotás egyik módja. 2 pont

3. 2 pont
6 pont
Szerves összetétel			Szervetlen összetétel
Alárendelő	Mellérendelő		
jelzős: kisvasút
határozós:
egyedülállóságáról
tárgyas:
szemképráztató	ismétléses:
réges-régi	valódi:
szóbeszédnek	nemcsak

4. **A többszörösen összetett szavak helyesírása** 6 pont
	Összetéti tagok száma	Szótag-szám	Helyes írásmód
MUNKAHELYTEREMTÉS	3	6	<i>munkahelyteremtés</i>
MUNKAERŐGAZDÁLKODÁS	3	8	munkaerő-gazdálkodás
MUNKAERŐPIAC	3	6	munkaerőpiac
MUNKAERŐNYILVÁNTARTÁS	3	8	munkaerő-nyilvántartás
MUNKANÉLKÜLISEGÉLY	3	7	munkanélküli-segély
5. *köhögés – számarköhögés; talp – lúdtalp* 2 pont
Például: Az összetett szavak alkotásával megváltozik a szó jelentése.
A **számarköhögés** abban különbözik a **köhögéstől**, hogy ez egy rendkívül súlyos betegség. A **lúdtalp** kóros testi elváltozást jelent a **talppal** összehasonlítva.
- szem – **tyúkszem** (bőrelváltozás); 4 pont
fül – **számarkőrfül** (a füzet/ könyv behajtott sarka);
perspektíva – **békaperspektíva** (beszűkült, kicsinyes szempont);
por – **porfészek** (elhanyagolt helyiség)
6. *ágról szakadt – ágrólszakadt;* 4 pont
Például: A tűzoltók szabadították ki a gépkocsit az **ágról leszakadt** gallyak sokaságától.
Az **ágrólszakadt** emberek menedékre találhatnak a számukra kialakított melegedőkben.
kis betű – kisbetű
Nemecsek Ernő nevét csupa **kisbetűvel** írták le a jegyzőkönyvbe.
A **kis betűket** csak olvasószemüveggel tudja elolvasni.
7. **Hírek** 3 pont
Például: A 7. b osztály a Gemenci-erdőben volt osztálykiránduláson. Az ártéri erdőbe kisvasúttal jutottunk. Csodás természeti táj, csend és nyugalom vett körül bennünket. Jókedvünket a mellékelt fotó is bizonyítja.
8. A kiránduláson a csendet csak **egy-egy** madárhang, vaddisznóröfögés, **agancscsattogás** törte meg. A természet **sokszínűsége** elvarázsolta a **természetkedvelő** utasokat. Ez a **testi-lelki** felüdülés jókedvre derítette a társaságot. 5 pont
9. turistajelzés, turistatérkép, turistaút, turistaszálló, turistabusz 5 pont

Összesen: 50 pont

SZÓSZERKEZETEK 1.

7. feladatlap megoldása

1. a) *apátság*: birtokokkal rendelkező kolostor, ahol szerzetesek élnek és dolgoznak 3 pont
arborétum: élő fákat bemutató parkerdő, növénykert
ciszterci: középkori szerzetesrendhez kapcsolódó
- b) a ciszterci apátság, az apátsági könyvtár, az apátság melletti arborétum 1 pont
- c) 18 hektár az arborétum nagysága 1 pont
65 ezer a könyvtárolomány nagysága az apátsági könyvtárban
800 év a ciszterci szerzetesek zirci mindennapi tevékenysége
18. század a könyvtár alapítása

2. 5 pont

<i>a város nevezetessége</i>	<i>Minek a nevezetessége?</i>	<i>alárendelő, jelzős szó szerkezet</i>
ciszterci apátság	<i>Milyen apátság?</i>	<i>alárendelő, jelzős szó szerkezet</i>
században alapították	<i>Mikor alapították?</i>	<i>alárendelő, határozós szó szerkezet</i>
egyháztörténeti kiállításon	<i>Milyen kiállításon?</i>	<i>alárendelő, jelzős szó szerkezet</i>
könyvtárát alapították	<i>Mit alapítottak?</i>	<i>alárendelő, tárgyias szó szerkezet</i>
park terül el	<i>Mi terül el?</i>	<i>alárendelő, alanyos szó szerkezet</i>

korábbi és jelenlegi: mellérendelő, kapcsolatos szó szerkezet 1 pont

Szó szerkezetnek azokat a szókapcsolatokat nevezzük, amelyek két alapszófajból állnak, és közöttük nyelvtani kapcsolat van. Mivel az „el” szó igekötő, nem tartozik az alapszó-fajok közé, tehát az igével együtt nem alkothat szó szerkezetet. A „terül el” szókapcsolat viszonyzó szókapcsolat. 3 pont

3. *Peti és Marci esténként izgalmas kosármecset játszik a csapatával a városi sportcsarnokban.* 8 pont
Mellérendelő szó szerkezet: *Peti és Marci*
Alárendelő szó szerkezet: *Peti és Marci játszik (alanyos); kosármecset játszik (tárgyas); esténként játszik (határozós); csapatával játszik (határozós); sportcsarnokban játszik (határozós); izgalmas kosármecset (jelzős); városi sportcsarnokban (jelzős)*

4. 6 pont

<i>írja</i>				
<i>Ki írja?</i>	<i>Mit ír?</i>	<i>Hol írja?</i>	<i>Hogyan írja?</i>	<i>Mikor írja?</i>
Kati	leckét	a szobájában	szorgalmasan	délután

Mondat: *Kati délután szorgalmasan írja a leckét a szobájában.*

5. Az ábra csak alárendelő szó szerkezeteket szemléltet. 5 pont
A „levest, rizst, pörköltöt” szavak mellérendelő szerkezetet alkotnak egymással. X
A „levest, rizst, pörköltöt” szavak kapcsolatos típusú szerkezetet alkotnak egymással. X
Az ábra halmozott mondatrészek kapcsolatát is bemutatja. X
Az ábrázolásban nincs alaptag. –
6. értelmes, mégis meggondolatlan – ellentétes 5 pont
mély, ezért életveszélyes – következtető
életveszélyes, ugyanis mély – magyarázó
hold és csillagok – kapcsolatos
egyedül vagy csoportosan – választó

7. Például: Támogatom a zirci kirándulás tervét. Szerintem jó ötlet olyan helyet választani, amelyet még alig néhányan ismernek. A tervezett program is tetszik, mert egyaránt van benne szabadtéri és benti helyszín, így mindenki megtalálhatja benne a neki leginkább tetszőt. Már alig várom, hogy szabadon barangolhassak az arborétumban, remélem, kapunk erre lehetőséget. Kérlek benneteket, szavazzatok ti is Zircre!

Összesen: 43 pont

SZÓSZERKEZETEK 2.

8. feladatlap megoldása

1. a) Egry József születésének 140. évfordulója tiszteletére rendezték a kiállítást. 2 pont
 b) A 140. évfordulóra 140 képet állítottak ki. 1 pont
 c) panoráma: kilátás, látkép 2 pont
 kiállítás: tárlat
 d) A kiállítás 2023 őszén megtekinthető. X 1 pont

2. 5 pont
<i>balatoni képeket</i>	<i>Milyen képeket?</i>	<i>alárendelő, jelzős szó szerkezet</i>
Egry József festette meg	<i>Ki festette meg?</i>	<i>alárendelő, alanyos szó szerkezet</i>
képeket festette meg	<i>Mit festett meg?</i>	<i>alárendelő, tárgyas szó szerkezet</i>
badacsonyi panoráma	<i>Milyen panoráma?</i>	<i>alárendelő, jelzős szó szerkezet</i>
Veszprémben csodálhatjuk meg	<i>Hol csodálhatjuk meg?</i>	<i>alárendelő, határozós szó szerkezet</i>
Balaton festője	<i>Minek a festője?</i>	<i>alárendelő, jelzős szó szerkezet</i>

Keszthelyen és Badacsonyan: mellérendelő, kapcsolatos szó szerkezet 1 pont
 A mellérendelő szó szerkezetek tagjai a mondatban ugyanazt a mondatrészi szerepet töltik be. 1 pont
Típusai: kapcsolatos, ellentétes, választó, következtető, magyarázó. 1 pont

3. Dóri és Hanna délutánonként a futópályán fáradtságos edzéssel készül a hétvégi versenyre. 7 pont
Mellérendelő szó szerkezet: Dóri és Hanna
Alárendelő szó szerkezet: Dóri és Hanna készül (alanyos); délutánonként készül (határozós); edzéssel készül (határozós); versenyre készül (határozós); fáradtságos edzésre (jelzős); hétvégi versenyre (jelzős)

4. 6 pont
<i>olvassa</i>				
<i>Ki olvassa?</i>	<i>Mit olvas?</i>	<i>Hol olvas?</i>	<i>Hogyan olvas?</i>	<i>Mikor olvas?</i>
Zétény	regényt	a szobájában	elmélyülve	este

Mondat: Zétény este a szobájában elmélyülve regényt olvas.

5. Ábrázol alárendelő szó szerkezetet. X 5 pont
 Ábrázol mellérendelő szó szerkezetet. X
 A halmazott mondatrészek jelzős bővítményei az alaptagnak. X
 Az alaptag szófaja: ige. –
 A halmazott mondatrészek között ellentétes tartalmi kapcsolat van. –

6. *Helyes leírás:* autót mentő – autómentő, nap sugara – napsugár, félig kész – félkész 6 pont
Magyarázat: Ha két szó közötti nyelvtani kapcsolatot raggal vagy jellel jelöljük, akkor a szókapcsolat elemeit különírjuk. Ha ez a kapcsolat jelöletlen, akkor a kapcsolatok tagjait egybeírjuk.
7. Például: Támogatom azt az ötletet, hogy a veszprémi osztálykirándulásunkon nézzük meg az Egry József-kiállítást. Kíváncsi vagyok erre a tárlatra, mivel ritkán lehet látni ennyi Balatonról készült képet együtt. Az is érdekel, hogy aki egész életében a Balatont festette meg, hogyan tudta a tó ezer arcát a képeivel megmutatni. Javaslom, hogy kérjünk tárlatvezetőt a képek megtekintéséhez, így a képekhez kapcsolódó élmény maradandóbb lesz. Kérlek benneteket, ti is szavazzatok az Egry József-kiállítás megtekintésére! 5 pont

Összesen: 43 pont

MONDATOK, MONDATRÉSZEK: AZ ÁLLÍTMÁNY, AZ ALANY ÉS A TÁRGY 1. 9. feladatlap megoldása

1. a) Karak és Vuk, két róka 1 pont
 b) A rókának egyedül az embertől kell félnie. 1 pont
 c) Azonos táplálékot szeretnek, és az ember mindent magának akar. 1 pont
 d) *villámló bot:* puska 2 pont
otromba láb: nehézkes járás

2.

A beszélő szándéka szerint kérdő mondat.	D
Kijelentő mondat.	A, B
Érzelmeket kifejező felkiáltó mondat.	E
Felszólító mondat.	C
Tagolatlan szerkesztetlen mondat.	E
Egyszerű bővített mondat.	C
Tagolt minimális mondat.	B, D
Tagolatlan szerkesztett mondat.	A

10 pont

3. *Őt nem bántja az ember?* 5 pont
 Felszólító mondat: **Őt ne bántsa az ember!**
 Kijelentő mondat: **Őt nem bántja az ember.**
 Óhajtó mondat: **Bárcsak ne bántaná őt az ember!**
 A kérdő mondatban szerepeljen módosítószó:
Vajon nem bántja őt az ember? / Nem bántja-e őt az ember?
 Alakítsd át kiegészítendő kérdéssé: **Miért nem bántja őt az ember?**

4.

A mondat központi része, sokféleképpen bővíthető, önállóan is alkothat mondatot.	állítmány
Az a mondatrész, amiről az állítmánnyal megállapítunk valamit, az állítmány bővítménye.	alany
Az a mondatrész, akire vagy amire az igei állítmány által kifejezett cselekvés irányul, vagy ami a cselekvés eredményeképpen jön létre.	tárgy

3 pont

A tárgy kifejezhető főnévvel, melléknévvel, számnévvel, főnévi névmással, főnévi igenévvel.	X	6 pont
A tárgy kérdései: ki?, mi?, kik?, mik?	–	
A mondat alanya lehet határozott, határozatlan, általános.	X	
Az alanyt mindig külön szóval fejezzük ki a mondatban.	–	
Egy egyszerű mondatban mindig csak egy állítmány lehet.	–	
A névszói-igei állítmányban a névszó a létige valamelyik alakjával együtt alkotja az állítmányt.	X	

5. a) bottal üthetik a nyomát; új barátért el ne hagyj a régít;
 megtanítja kesztyűbe dudálni; kiteszik a szűrét;
 mehetsz Kukutyinba zabot hegyezni;

- b) Az állítmány része a tagadószó és az elváló igekötő: új barátért el ne hagyj a régít.
 Az általános alany nincs külön szóval kifejezve a mondatban:
 bottal üthetik a nyomát / kiteszik a szűrét.

- c) mehetsz Kukutyinba zabot hegyezni

6.					4 pont
	Megszólint a csengő.	A gyerekek moco-rogtak, fészkelődtek.	Kati és Éva beszél-gettek.	A felsősök bújós-kát vagy kosarazást játszottak.	

7. Nagyra viszi az embert a kénytelenség.
 Csengős macska nem fog egeret.
 Hogy fityeg a lityeg?
 Kulcsát szívednek másra ne bíz!
 Kicsiből is sokat ért az okos.
 Üres kamarának bolond a gazdasszonya.
 Egy kerten elég egy rés is!

Összesen: 50 pont

MONDATOK, MONDATRÉSZEK: AZ ÁLLÍTMÁNY, AZ ALANY ÉS A TÁRGY 2. 10. feladatlap megoldása

1. a) Az idegen róka el akarja venni a kisorókától a zsákmányát. 1 pont
 b) Egyrészt azért, mert ő nem tartozott ilyen nevezetes nemzetséghez, másrészt belátta, hogy nem tud könnyen hozzájutni a kisoroka zsákmányához. 1 pont
 c) megmutatta apró fogait: megfenyegette sokra vagy: beképzelt, büszke 4 pont
 kiöltötte a nyelvét: meghalt, elpusztult el nem hordod az irhád: el nem tűnsz

2.	Kijelentő mondat.	A, C, D	9 pont
	Érzelmeket kifejező felkiáltó mondat.	E	
	Tagolatlan szerkesztett mondat.	E	
	Egyszerű bővített mondat.	A, D	
	Tagolt minimális mondat.	B, C	

3. Az idegen róka közelebb jött.

Kiegészítendő kérdéssé: **Melyik róka jött közelebb? / Hogyan jött az idegen róka?**

6 pont

A kérdő mondat tartalmazza az -e módosítószót: **Közelebb jött-e az idegen róka?**

Tagolt, minimális mondat: **Jött a róka.**

Felszólító módú mondat: **Az idegen róka jöjjön közelebb!**

Óhajtó mondat: **Bárcsak közelebb jönne az idegen róka!**

Milyen tagolatlan, szerkesztetlen mondat illik Vuk megszólalásához? **Hú! Hm! Hfú!**

4. 3 pont

Olyan mondat, amelyben általában csak egyetlen alany-állítmányi szó szerkezet van, vagy amelyet egyetlen szó alkot. Fajtái: tagolt, tagolatlan mondat.	egyszerű mondat
A mondatrész csoportosítása abból a szempontból, hogy a kommunikáció szereplői pontosan tudják-e, kire vagy mire vonatkozik a mondatrész jelentése.	határozott vagy határozatlan tárgy
A névszó a létige valamely alakjával együtt tölti be ennek a mondatrésznek a szerepét.	névszói-igei állítmány

A *kell*, *lehet* igei állítmányok mellett főnévi igenévvel fejezzük ki az alanyt.

X

4 pont

Az alany az állítmány bővítménye.

X

A tárgy mondatrészt nem lehet halmozni a mondatban.

–

Ha a *beborul*, *villámlik* szavakkal fejezzük ki az állítmányt, nem tudjuk külön szóval kifejezni az alanyt.

–

5. a) bal lábbal kelt fel; bekötik a fejét; csütörtököt mond; élére rakja a garast; 7 pont

eltörött a mécses; fabatkát sem ér; megfizeti a nagy harang

b) A szólásban az általános alanyt az ige személyragja fejezi ki: **bekötik a fejét.**

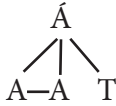
2 pont

A szólásban iránytárgy van: **bekötik a fejét / élére rakja a garast / fabatkát sem ér.**

c) eltörött a mécses

2 pont

6. 4 pont

			
Anya és apa ebédet főznek.	Apa megtisztítja, feldarabolja a hozzávalókat.	Anya ízesíti a levest.	A gyerekek megterítenek.

7. Ki-ki a maga kártyájából játszik. 7 pont

Hátrakötöm a sarkad!

Akkor még a Tisza is másfelé folyt!

Vetekedésnek veszekedés a vége.

Talán a tegnapi napot keresed?

Isten őrizz házas szolgától, jármos bivalytól, út melletti földtől, paplány feleségtől!

Lopott jószág hamar elvesz.

Összesen: 50 pont

MONDATOK, MONDATRÉSZEK: A HATÁROZÓK ÉS A JELZŐK 1. 11. feladatlap megoldása

1. a) A település az ezernél is több, fehérre meszelt présházáról nevezetes. 1 pont
 b) német nyelvű/ sváb 1 pont
 c) A település lakói szőlőműveléssel, borkészítéssel foglalkoznak. Ünnepeik között feltehetően a szüreti mulatságok a legemlékezetesebbek. 2 pont

2. 4 pont

Határozós szerkezet	Kérdés	Határozófajta	Jelölés
<i>részen</i> helyezkedik el	<i>Hol helyezkedik el?</i>	<i>helyhatározó</i>	H_h
<i>szőlőtőkék alatt</i> húzódnak	<i>Hol húzódnak?</i>	<i>helyhatározó</i>	H_h
<i>napjainkban</i> áll	<i>Mikor áll?</i>	<i>időhatározó</i>	H_i
<i>pincékkel együtt</i> alkotják	<i>Mikkel együtt alkotják?</i>	<i>társhatározó</i>	H_t
<i>embernek</i> jut	<i>Kiknek jut?</i>	<i>részeshatározó</i>	H_r

Határozóragos névszóval kifejezett határozó: *részen, napjainkban, embernek* 2 pont
 Névtós névszóval kifejezett határozó: *szőlőtőkék alatt, pincékkel együtt*

3. A jelzők alaptagja általában a főnévvel kifejezett mondatrész. X 5 pont
 A hely- és időhatározóknak irányhármassága van. X
 Határozó lehet minden szófaj. –
 A módhatározó a cselekvés módjára, az állapothatározó az alany állapotára utal. X
 A cél- és okhatározó névtója megegyezik. –

4. megbízik valakiben hűséges valakihez büszke valakire 5 pont
 félünk valakitől tartózkodik valamitől

Az állandó határozó toldaléka vagy névtója állandó vonzata az igének. Ez nem hagyható el, illetve nem cserélhető fel, tehát kötelező vonzat. 2 pont

5. 4 pont

Jelzős szerkezet	Kérdés	Jelzőfajta	Jelölés
<i>sváb építész</i>	<i>Milyen építész?</i>	<i>minőségi</i>	J_{mi}
<i>Európa pincefalva</i>	<i>Minek a pincefalva?</i>	<i>birtokos</i>	J_{bi}
<i>déli nyugati részén</i>	<i>Melyik részén?</i>	<i>kijelölő/minőség</i>	J_{mi}
<i>legszebb hagyományait</i>	<i>Milyen hagyományait?</i>	<i>minőség</i>	J_{mi}
<i>valamennyi ház</i>	<i>Mennyi ház?</i>	<i>menyiség</i>	J_{me}

Hajós, a *legnagyobb pincefalva* Bács-Kiskun vármegyében található. 2 pont
 melléknév, főnév, számnévi névmás 1 pont

6. Például: A kíváncsi turisták szívesen látogatják Hajóson a híres pincésort. 7 pont

7. 4 pont

b)	d)	a)	c)

8. 7 pont

	A határozó kifejezőeszköze	A jelző kifejezőeszköze
<i>Az élet komédiásai</i> _b		főnév
Szegény gazdagok _{mi}		melléknév
Szabadság hó alatt _h ~~~~~	névutós névszó/főnév	
Erdély aranykora _b		főnév
Török világ Magyarországon _{mi} _h ~~~~~	ragos névszó/főnév	melléknév
A három márványfej _{me}		számnév

Összesen: 47 pont

MONDATOK, MONDATRÉSZEK: A HATÁROZÓK ÉS A JELZŐK 2. 12. feladatlap megoldása

1. a) A szöveg témája egy szolás eredetének magyarázata. 1 pont
 b) A kifújtt tojás héja nagyon vékony, könnyen törik, ezért nagyon óvatosan kell vele bánni. 1 pont
 c) Például: Születésnapomra végre megkaptam a várva várt tabletemet. Úgy bánok vele, mint a hímes tojással. Használat után mindig visszateszem a tokjába, nehogy megsérüljön. 2 pont
 d) tavasz: kikelet hímezték: festették/díszítették értékes: becses/különleges 3 pont

2. 4 pont

Határozós szerkezet	Kérdés	Határozófajta	Jelölés
locsolással köszöntöttek	Mivel köszöntöttek?	eszközhatózó	H_e
óvatosan bánni	Hogyan bánni?	módhatározó	H_m
írókával hímezték ki	Mivel hímezték ki?	eszközhatózó	H_e
húsvéthétfőn köszöntöttek	Mikor köszöntöttek?	időhatározó	H_i
népszokásokra vezethető vissza	Mire vezethető vissza?	állandó határozó	H_{ad}

gonddal, asszonnyal, Bernadett-tel, potrohhal, Babitscsal

2 pont

3.	Az értelmező jelző felveszi a jelzett szó ragját, a jelzett szó után áll, írásban vesszővel választjuk el a jelzett szótól.	X
	A mennyiségjelző szófaja mindig számnév.	–
	A határozó mindig az állítmányra vonatkozik.	–
	Háromféle jelzőt különböztetünk meg.	–
	A határozót igenévvél is kifejezhetjük.	X

5 pont

4. csodálkozik valamin/~~valami fölött~~ vitatkozik ~~valami fölött~~/valamin 4 pont
megállapodik ~~valamiről~~/valamiben gondolkodik ~~valami fölött~~/valamin

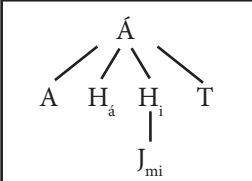
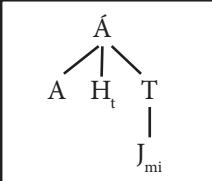
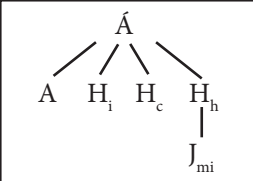
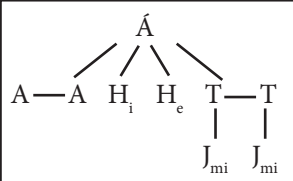
Az állandó határozó szorosan kapcsolódik az alaptagban megjelölt cselekvéshez, nem hagyható el, kötelező vonzat. A névutós szerkezet helyett helyesebb a ragos változatot alkalmaznunk. 2 pont

5.	Jelzős szerkezet	Kérdés	Jelzőfajta	Jelölés
	<i>húsvéti népszokások</i>	<i>Milyen népszokások?</i>	<i>minőség</i>	<i>J_{mi}</i>
	<i>a természet újjáéledésének</i>	<i>Minek az újjáéledésének?</i>	<i>birtokos</i>	<i>J_{bi}</i>
	<i>tavaszi ünnepe</i>	<i>Milyen ünnepe?</i>	<i>minőség</i>	<i>J_{mi}</i>
	<i>valamennyi lányt</i>	<i>Mennyi lányt?</i>	<i>mennyiség</i>	<i>J_{me}</i>
	<i>a szólas eredete</i>	<i>Minek az eredete?</i>	<i>birtokos</i>	<i>J_{bi}</i>
	<i>kifűjt tojások</i>	<i>Milyen tojások?</i>	<i>minőség</i>	<i>J_{mi}</i>

5 pont

Például: Húsvétkor, a tavaszi újjáéledés ünnepekor virágba borulnak a fák. 2 pont

6. Húsvétkor a családjunk tagjai meglátogatják egymást. 5 pont

7.				
	d)	b)	a)	c)

4 pont

8.		A határozó kifejezőeszköze	A jelző kifejezőeszköze
	<i>Az új földesúr</i> <i>mi...</i>		<i>melléknév</i>
	<i>Egy bujdosó naplója</i> <i>bi.....</i>		<i>főnév</i>
	<i>A kőszívű ember fiai</i> <i>mi..... b.....</i>		<i>melléknév, főnév</i>
	<i>Cikkek a forradalom évéből</i> <i>bi..... i.....</i>	<i>ragos névszó</i>	<i>főnév</i>
	<i>Emléksorok 1848–49-ből</i> <i>i.....</i>	<i>ragos névszó/számnév</i>	
	<i>Ahol a pénz nem isten</i> <i>h.....</i>	<i>névmás</i>	

7 pont

Összesen: 47 pont

ÉV VÉGI ISMÉTLŐ FELADATSOR

13. feladatlap megoldása

1. a) Hazánk természetvédelmi területei. 1 pont
 b) A magyarországi vizes élőhelyeken sok hüllő és 371 madárfaj él. 1 pont
 c) természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek, tanösvények, természeti emlékek 1 pont

2. A beszélő szándéka szerint kijelentő mondatokból épül fel a szöveg. X 4 pont
 A mondatok között van tagolatlan szerkesztett mondat. –
 Az utolsó mondat hanglejtése: emelkedő – eső. –
 A mondatok szerkezetük szerint tagolt mondatok. X

3. a) szótő + előhang + képző + személyrag = soroljuk 2 pont
 szótő + képző + birtokjel + birtoktöbbsesítő jel + rag = területeit
 b) véd|e|tt = szótő + előhang + képző 3 pont
 c) A szó mindig raggal fejeződik be. nem igaz 3 pont
 Névszóból képezhetünk igéket. igaz
 A magyar nyelvben a toldalékok megelőzik a szótőt. nem igaz

4. Az alárendelő összetett szavak lehetnek jelöltek vagy jelöletlenek, pl. napraforgó, favágó. 5 pont
 A két tagból álló alárendelő összetételeket – akármilyen hosszúak – egybeírjuk.
 A többszörösen összetett szavak kettőnél több szóból alakultak, és ha hat szótagonál hosszabbak, akkor az alapösszetétel határán kötőjellel tagoljuk.

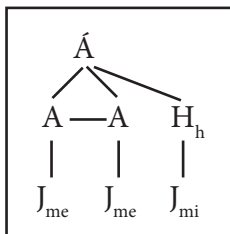
Ha a mellérendelő összetett szó mindkét tagja felveszi a toldalékot, kötőjellel írjuk. Ha a mellérendelő összetett szónak csak az utótagja veszi fel a toldalékot, a szót egybeírjuk. 2 pont

5. várva-várt oroszlánszívű dá-dá háziasszonyképző nem-e ráér 6 pont
 villamosvonal-felújítás elfog-jönni tudományos-fantasztikus biciklikerekjavítás
 év végén labdarúgó-kupa
 Javítás: várva várt, dá-dá, nem ér-e rá, el fog jönni, biciklikerek-javítás, labdarúgó-kupa

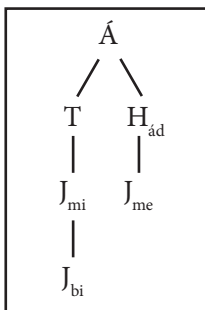
6. 5 pont
Szerkezetek	A szerkezetek fajtái
sok hüllő	jelzős
hüllő és madárfaj	mellérendelő, kapcsolatos
hüllő és madárfaj él	alanyos alárendelés
élőhelyeken él	határozós alárendelés
vizes élőhelyeken	jelzős alárendelés
371 madárfaj	jelzős alárendelés

7. igei állítmány: soroljuk, él 4 pont
 névszói-igei állítmány: gazdag, részei
 főnévvel kifejezett alany: parkjaink, hazánk, hüllő és madárfaj
 a T/1 alanyt az állítmány személyragja fejezi ki: soroljuk

8.

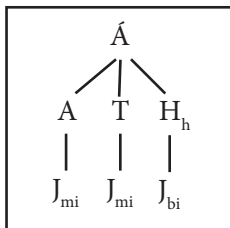

A vizes élőhelyeken
sok hulló és 371 mardárfaj él.

Magyarország védett területeit öt kategóriába soroljuk.

6 pont

A szorgalmas Ági a nehéz nyelvtant tanulja a hetedikesek tantermében.

7 pont

Összesen: 50 pont